

Nefndasvið Alþingis
Umhverfisnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 2. nóvember 2009/ls

Efni: Umsögn RARIK ohf., um tillögu til þingsályktunar um afturköllun á ákvörðun umhverfisráðherra um Suðvesturlínu.

Fyrir hönd RARIK eru gerðar eftirfarandi athugasemdir í tilefni framangreindrar þingsályktunartillögu:

I. Ákvæði 2. mgr. 5. gr. laga nr. 106/2000, er heimildarákvæði

Umrætt ákvæði kom inn í lögin með ákvæði 5. gr. laga nr. 74/2005. Með því er Skipulagsstofnun falin *heimild*, að höfðu samráði við viðkomandi framkvæmdaraðila og leyfisveitendur, til þess að mæla svo fyrir, þegar um er að ræða fleiri en eina matsskylda framkvæmd sem fyrirhugaðar eru á sama svæði eða framkvæmdirnar eru háðar hver annarri, að umhverfisáhrif þeirra skuli metin sameiginlega. Ákvæðið er matskennt heimildarákvæði, en felur *ekki* í sér skyldu Skipulagsstofnunar til þess að láta fara fram sameiginlegt umhverfismat, og ber henni við mat á því einkum að horfa til lögfestra og ólögfestra ákvæða stjórnsluréttarins, einkum ákvæða er varða meðalhóf og jafnræði. Hefur Skipulagsstofnun lagt fram gild og veigamikil rök fyrir þeirri ákvörðun sinni, að láta *ekki* fara fram slíkt sameiginlegt mat, sbr. m.a. ákvörðun Skipulagsstofnunar frá 30. október sl.

II. Um úrskurðarvald ráðherra vegna 2. mgr. 5. gr. laganna

Umræddur úrskurður umhverfisráðherra er kveðinn upp í tilefni tveggja kæra, þar sem kærð er sú ákvörðun Skipulagsstofnunar, að *ekki* skuli fara fram sameiginlegt umhverfismat á grundvelli 2. mgr. 5. gr. laganna, sbr. að framan. Um kærheimild er þar vísað til 14. gr. laganna, en þar er þeim sem lögvarinna hagsmuna hafa að gæta, auk umhverfis- og hagsmunasamtökum sem varnarþing eiga hér á landi, veitt heimild til að skjóta tilgreindum ákvörðunum Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra, þ.e. m.a. *ákvörðun* skv. 2. mgr. 5. gr. Í málinu liggur fyrir ákvörðun stofnunarinnar um að framkvæmdin Suðvesturlínur, styrking raforkuflutningakerfis á Suðvesturlandi skuli *ekki* metin með öðrum framkvæmdum sem tengjast álveri í Helguvík. Hin kærða ákvörðun Skipulagsstofnunar lýtur þar með að því, að *beita ekki heimild* sem stofnunni er veitt skv. 2. mgr. 5. gr. laganna. Af þessu má ráða, með vísan til framangreinds ákvæðis 1. mgr. 14. gr. laganna, að a.mk. verulegur vafi leiki á um vald ráðherra til að úrskurða um kærur sem lúta að því, að *ekki* hafi verið beitt heimild í 2.

mgr. 5. gr. Álftur RARIK með vísan til fyrrgreindra ákvæða, að einungis sé heimilt að kæra þær ákvarðanir Skipulagsstofnunar um *á láta fara fram* sameiginlegt mat á grundvelli 2. mgr. 5. gr., en feli hins vegar ekki í sér kærheimild í þeim tilvikum þegar Skipulagsstofnun ákveður að láta ekki fara fram slíkt sameiginlegt mat. Má í því sambandi einkum benda á, að umrætt ákvæði er heimildarákvæði, sbr. að framan, sem veitt er Skipulagsstofnun. Sé þeirri heimild ekki beitt, er vandséð hvaða hagsmuni einstakir aðilar, aðrir en viðkomandi framkvæmdaaðilar og leyfisveitendur, hafi af því að fá slíkri ákvörðun hnekk.

II. Framkvæmdir verða að vera fyrirhugaðar

Skilyrði fyrir ákvörðun um að sameiginlegt umhverfismat verði látið fara fram skv. ákvæðinu, er að fleiri en ein *matsskyld* framkvæmd sé fyrirhuguð á sama svæði eða framkvæmdirnar séu háðar hver annari. Með öðrum orðum er hér átt við, að ekki nægi í því sambandi að framkvæmdir séu einungis á hugmyndastigi eða að vangaveltur séu uppi um að ráðast í slíkar framkvæmdir, heldur gerir ákvæði 2. mgr. 5. gr. ráð fyrir, að framkvæmdir séu ákveðnar eða ráðgerðar í samræmi við almennan skilning þess orðs, en ekki nægi í því sambandi óljósar fyrirætlanir í þá veru. Ber í þessu sambandi einkum að horfa til þess, að hinn 3. apríl 2008 kvað umhverfisráðherra upp úrskurð um að ekki skuli við mat á umhverfisáhrifum álvers í Helguvík með öðrum tengdum framkvæmdum. Þeim úrskurði hefur ekki verið hnekk og því ljóst að ekki er unnt að meta þá framkvæmd með Suðvesturlínunum, auk þess sem þær matsskyldu framkvæmdir sem til komu eftir uppkvaðningu þess úrskurðar hafa almennt hlotið lögbundna umfjöllun Skipulagsstofnunar eða teljast ekki til fyrirhugaðra framkvæmda í skilningi 2. mgr. 5. gr. laganna.

III. Ákvæði stjórnáráðslulaga, nr. 37/1993

Þá ber jafnframt að horfa til ákvæða stjórnáráðsluréttarins við mat á því hvort fara skuli fram sameiginlegt umhverfismat á grundvelli 2. mgr. 5. gr. laganna, jafnt skráðra sem óskráðra. Þannig ber stjórnvaldi við mat á þessu einkum að hafa hliðsjón af sjónarmiðum um meðalhóf og jafnræði. Á slíkt einkum við þegar ákvörðun er tekin á grundvelli slíks matskennds heimildarákvæðis. Stjórnvaldi er því ekki heimilt að taka íþyngjandi ákvörðun á slíkum grundvelli nema fullljóst sé, að hinu lögmæta markmiði sem að er stefnt, sbr. einkum 1. gr. laganna, verði ekki náð með öðrum hætti. Ekki verður með neinu móti séð, að sú ákvörðun Skipulagsstofnunar frá 25. mars sl., um að ekki skuli láta fara fram sameiginlegt umhverfismat, sbr. að framan, feli í sér að þeim markmiðum verði ekki náð, auk þess sem sérstaklega verður að gæta að slíkum sjónarmiðum þar sem ákvörðun um frestun á afgreiðslu erindisins með þessum hætti telst verulega íþyngjandi fyrir framkvæmdaraðila og aðra sem hagsmuna hafa að gæta að umræddri framkvæmd. Er í því sambandi tekið undir þau sjónarmið sem sett eru fram að þessu leyti í fyrrgreindri ákvörðun Skipulagsstofnunar, sbr. og ákvörðun hennar frá 30. október sl.

IV. Úrskurður umhverfisráðuneytisins

Í 4. mgr. 14. gr. laganna kemur fram, að úrskurður í kærumáli er varðar mat á umhverfisáhrifum skuli kveðinn upp innan *tveggja* mánaða frá því að kærufrestur rann út, en kærufrestur er einn mánuður frá því að úrskurður Skipulagsstofnunar er kveðinn upp, sbr. 1. mgr. 14. gr. Hinn 25. mars sl. kvað Skipulagsstofnun upp umræddan úrskurð í málinu, og

rann því frestur ráðuneytisins til að úrskurða í málinu þann 25. júní sl. Ráðuneytið kvað hins vegar ekki upp úrskurð sinn fyrr en rúmum þremur mánuðum síðar, eða hinn 29. september sl., í algjerri andstöðu við fyrrgreint ákvæði 4. mgr. 14. gr. lagann, sbr. meginreglur stjórnsýsluréttarins um málsmeðferð í kærumálum.

V. Annað

Að öðru leyti en að framan greinir er af hálfu RARIK tekið undir þau sjónarmið sem reifuð eru í fyrrgreindum ákvörðunum Skipulagsstofnunar, þ.e. annars vegar ákvörðun dags. 25. mars sl. og hins vegar dags. 30. október sl. Sérstaklega er bent að ákvæði 2. mgr. 5. gr. laganna er ekki hugsað sem tæki ríkjandi stjórnvalda til að ná fram tilteknum pólitískum markmiðum, heldur verður við beitingu ákvæðisins að gæta lögbundinna sjónarmiða, sbr. að framan.

Með vísan til framangreinds er því tekið undir þau sjónarmið þingsályktunartillögunnar um afturköllun á ákvörðun umhverfisráðherra um Suðvesturlínu.

Virðingarfyllt,

Tryggvi Þór Haraldsson, forstjóri RARIK ohf.